

יחידת בחירה שלישית- ניו מדיה

פרק- אוטופיה דיס אוטופיה

כתבה- לוס דיעי- מן

משך השיעור שעתיים

פתיח- שקופית 2-5

דיון- לאינטרנט חסרונות ויתרונות אך התקשורת בוחרת להבליט את החסרונות מדוע?

מתוך מאמרו של יעקב הכט

<https://www.isoc.org.il/internet-il/articles-and-research/magazine/the-risk-of-moral-panic-online>

שקופית 6-9

- "פאניקה מוסרית" פירושה תגובה קיצונית של המדיה, הציבור וסוכנויות הפיקוח, לאיומים וסיכונים על החברה.
- רבים מזהים את האינטרנט עם מגוון פתולוגיות כגון: התמכרות למדיום, התמכרות לפורנוגרפיה, הונאה, בידוד, ניכור, פדופיליה ורצח ויוצרים אווירת פאניקה כלפי השפעתה המוסרית של סביבה זו
- מטרתה של הפאניקה המוסרית היא להעלות למודעות הציבור סכנות בהן יש חשש לסטיות מהסדר החברתי הדומיננטי הכוונה היא בעיקר לסדר החברתי של המעמד הבינוני שבו האיום המוסרי הוא יותר מוחשי וקיים חשש לאובדן השליטה על הערכים והאינטרסים.
- תפקידם של "יזמי המוסר" הוא לשמור על "מִתְרָסֵי המוסר" של התרבות והלכידות הציבורית. הם מתריעים בפני חריגות מנורמות ההתנהגות הדומיננטיות
- פאניקה מוסרית נוחה להיקלט כאשר החברה מתקשה להסתגל לשינויים דרמטיים וכן כאשר שינויים אלה מדאיגים ומובילים לפחד מפני איבוד השליטה
- יזמי מוסר באים גם מהמגזר הממשלתי שהאינטרסים שלהם קשורים לשליטה ולהגמוניה כמו הממונה על האינטרנט הממשלתי
- "מסעי הצלב המוסריים" יכולים להוות עילה לפוליטיקאים להבאת הנושא לדיון פרלמנטארי ואף לרגולציה חברתית חדשה המתבטאת בחקיקה. החקיקה נותנת לגיטימציה להפעלתם של מנגנוני סינון, בקרה ולסוכנויות הפיקוח החברתיים למיניהם.
- למשל- הפאניקה המוסרית סביב הפורנוגרפיה המקוונת הנגישה לילדים, היא הממושכת ביותר. האירוניה בדבר שהתעשייה שאפשרה לפאניקה להופיע היא גם זו שמייצרת את תוכנות החסימה שבעזרתן הורים יכולים לחסום אותה ולהגן על הילדים.

- ואין כוונה אמיתית לפתרון בעיות חברתיות
- (שקופית 10) **אוטופיה** (מלטינית: Utopia, ניתן להבנה כ"המקום הטוב") הוא מונח שנטבע על ידי תומאס מור באנגליה ב-1516. כיום, במובן הכללי והמקובל ביותר שלו, מתייחס המונח לחברה מושלמת היפותטית. במשך השנים מאז שנטבע, היו שהשתמשו במונח הזה לתיאור קהילות אמיתיות שנוסדו על מנת ליצור חברה כזו. התואר "אוטופי" משמש כיום לעיתים קרובות לתיאור מצב שנתפס על ידי הוגיו כרעיון טוב אך בלתי-ישים מבחינה חברתית, כלכלית או פוליטית, או שיישומו כרוך בשינויים חברתיים שרוב האנשים יתקשו לקבלם.

- **דיסטופיה** (באנגלית: Dystopia) היא ניגודה של האוטופיה, כלומר, מציאות אנושית שבה שולטים יסודות חברתיים שליליים. בספרות ובקולנוע, חברות דיסטופיות מאופיינות בדרך כלל בעריצות או בדיקטטורה שלטונית וניצול האנשים.

הפאניקה המוסרית יוצרת מצב של דיסאוטופיה

שקופית 11

משימה- צפיה בסרטון בו יושבים הורים וילדים לצפייה באירועי שיימינג שקשורים בילד. על התלמידים לקשר בין הסרטון למושג

דף עבודה - בנושא פאניקה מוסרית ודיסאוטופיה

קיראו את הכתבה הבאה והדגימו בעזרתה את המושגים פאניקה מוסרית ודיסאוטופיה

נתוני משרד החינוך חושפים: עלייה מדאיגה באלימות הקשה בבתי הספר

דוח חדש שמאגד נתונים של שנתיים, משקף תמונת מצב עגומה ולפיה חלה עלייה במספר התלמידים שנפלים קורבן לאלימות קשה בכיתות ד'-ו', ו-10% מהם סבלו מאלימות מינית. באופן מפתיע: בני הנוער שותים פחות אלכוהול, ואין מגמת עלייה באלימות ברשת

יום שלישי, 09 בפברואר 2016,

עליה חדה חלה בשנים האחרונות באלימות בין בני נוער בבתי הספר - כך עולה מדוח שפרסמה היום (שלישי) הרשות הארצית למדידה והערכה של משרד החינוך (ראמ"ה). מדובר בניטור רב-שנתי שחושף תמונה מדאיגה, ולפיה בבתי ספר דוברי עברית בשנים תשע"ג-תשע"ה ניכרת עלייה של 3% במקרי אלימות קשה בכיתות ד'-ו', עלייה של 2% באלימות של תלמידים כלפי הצוות, ושיעורים דומים באלימות בין תלמידים בהסעות לבית הספר ובאלימות מינית. כמו כן, חלה עלייה חדה של 7% אחוז באלימות מילולית. עם זאת, מהנתונים עולה כי חלה דווקא ירידה של 5% בדיווחים של תלמידים על שתיית משקאות חריפים.

המחקר, שנערך מדי שנתיים, משקף תוצאות של שאלון שמילאו כ-26 אלף תלמידים בשנת הלימודים הקודמת, ונתוניו מוצגים בהשוואה לשנות הלימודים תשס"ט, תשע"א ותשע"ג. לפי התוצאות, שיעורי התלמידים המדווחים שהיו קורבנות לאלימות מילולית בחודש שלפני מילוי השאלון עומד על 38% במגזר היהודי, כאשר עיקר הפגיעות מתרחשות בכיתות ז'-ט'. מדובר בעלייה בהשוואה לשנים קודמות, בעיקר בכיתות ז'-ט' (7%), אך גם בכיתות י'-י"א (3%). מחברי הדוח ציינו כי "יש להמשיך ולעקוב כדי לבדוק אם מדובר בראשיתה של מגמת עלייה". במגזר הערבי דיווחו רק 31% מהתלמידים על אלימות מילולית שהופנתה לעברם.

נתונים מדאיגים עולים גם בדיווחים על אלימות מתונה: מאז תשס"ט נרשמה אמנם ירידה בשיעור הדיווחים, אך בשנתיים האחרונות היא פסקה והם התייצבו. רבע מהתלמידים בכיתות ד'-ו' דיווחו כי נפלו קורבן לאלימות מתונה מצד חבריהם בחודש האחרון. הנתונים נמוכים יותר ככל שעולים בשכבות הגיל: 18% בכיתות ז'-ט' ו-11% בכיתות י'-י"א. בסך הכל דיווחו 17% מתלמידי בתי הספר היהודיים ו-23% מתלמידי בתי הספר הערביים כי נפלו קורבן לאלימות מתונה בחודש שלפני מילוי השאלון.

7% מתלמידי בתי הספר היהודיים נפלו קורבן לאלימות קשה. במגזר הערבי הנתונים חמורים יותר, ועומדים על 15%. בשנתיים האחרונות חלה עלייה במספר מקרי האלימות הקשה בקרב תלמידי ד'-ו' בשיעור של 3%. כמו כן, 6%-8% מתלמידי התיכון הערביים דיווחו שהביאו נשק קר לבית הספר.

17% מתלמידי כיתות ז'-ט' נפלו קורבן לאלימות מינית בחודש שלפני מילוי השאלון. התופעה מחלחלת גם לכיתות הנמוכות: בכיתות ד'-ו' דיווחו 10% מהתלמידים על אלימות מינית כלפיהם.

דווקא באלימות דיגיטלית, הדוח מראה על יצירות לאורך השנים, למעט עלייה קלה בשנים תשע"א ותשע"ה בכיתות ז'-ט' ובכיתות י'-י"א. מחברי הדוח ציינו בנושא כי "אפשר להבחין במגמת עלייה קלה בשיעורי המדווחים (4%+ בכיתות ז'-ט' ו-3%+ בכיתות י'-י"א), וחשוב להמשיך ולעקוב אחר התופעה".

<https://news.walla.co.il/item/2933455>

שיעור שני-

משך השיעור שעתיים

שקופית 12-13 המרחב הציבורי

הסבר המושג:

- **מרחב ציבורי- תחום או מקום (לאו דווקא פיזי) בחיינו החברתיים, שבו מתנהל דיון באופן רציונאלי, שיטתי ושוויוני.** דעת הקהל שמתגבשת במרחב הציבורי, אמורה לייצג את הרצון הכללי ולא אינטרס פרטי.
- המרחב הציבורי הוא מקום פומבי והוא צריך להיות נגיש לכלל הציבור ללא קשר למעמד שלהם, הגישה צריכה להיות שיוונית.
- האנשים שמשתתפים במרחב הציבורי, יוצרים קונצנזוס ביקורתי כלפי הממסד, והתנאי להצלחת הדיון הוא אי- תלות בממשל.
- המרחב הציבורי חיוני לקיומה של דמוקרטיה, שכן, אם לאזרחים לא תהיה אפשרות להתאגד ולהביע את דעותיהם, לא תתממש זכותם הדמוקרטית. האברמאס טוען שזהו המצב האידיאלי, והביקורת אומרת שזה מצב נאיבי, שזה אוטופי ולא בר-מימוש וכדומה.

תנאים-

- 1. גישה חופשית לכל האזרחים תוך התעלמות מהבדלי מגדר, דת, לאום, מוצא אתני וכו'.
- 2. השתתפות חופשית וולונטארית
- 3. השתתפות מחוץ לתפקידים המוסדיים, לא משנה איזה בעל מקצוע אתה, אתה משתתף בתור אזרח.
- 4. אי- תלות במשטר
- 5. חופש דיון, הבעת דעה וביקורת בענייני המדינה
- 6. תקשורת בין האזרחיים.

המרחב הציבורי החדש-

משימה (שקופית 14)- התלמידים יבחרו כתבה באחד מהעיתונים המקוונים (על ידי הסמרטפונים) במטרה לזהות את הטוקבק כחלק משמעותי מהכתבה

שקופית 15-17

- טוקבק הוא מערכת המאפשרת לגולשים להשאיר תגובות למאמרי חדשות ומשתמשים בו בכל האתרים הגדולים. ("הארץ", חדשות וואלה וכו').
- יתרונות וחסרונות
- **חופש הביטוי**- כל אחד יכול לכתוב את דעתו בתקשורת ההמונים.
- **דיון ציבורי**- מתקיים שיח בין המגיבים על הכתבה בתקשורת ההמונים.
- **אנונימיות**- התגובות יכולות להוביל להסתה, לשון הרע מכיוון שאין מידע על הכותב
- **חוסר אמינות**- עיתונאים יכולים לעוות את המציאות כך שהכתבה תהיה יותר "מושכת" ותגרום לתגובות רבות. תגובות רבות נתפסות כמשקפות את רמת הכתבה (ככל שיש יותר תגובות כתבה לכאורה, יותר טובה)

ניו מדיה דוגמה 2 על פי יעקב הכט

- על פי יעקב הכט:
- הדיון במדיה החדשה ובמרחב הציבורי ברשת קיבל תפנית כשלגולש ניתנה האפשרות להיעזר בפלטפורמת שידור פרטית ולממש את "העצמי הפוליטי", באמצעות "ההתקוממות הווירטואלית" המכונה "אקטיביזם של הפייסבוק",
- כלומר "אקטיביזם רפוי", שבה ההתקוממות נעשית על ידי לחיצה על "LIKE" ללא צורך לקום מהכורסה.
- הלחיצה על "LIKE" נותנת לגולש את האשליה כי יש לו השפעה משמעותית בשיח הפוליטי, אולם למעשה כל מה שנדרש היא ההצטרפות לרשת חברתית (Christensen 2011). צורה זו של אקטיביזם רפוי ברשתות החברתיות מהווה חלק מהפוליטיקה האלקטרונית.
- כשהאקטיביזם הפוליטי ברשת השתלב במחאות האקטיביות מחוץ לרשת קיבל הדבר את הכינוי בתקשורת בישראל "פייסבוק של שדרות רוטשילד".
- <https://www.isoc.org.il/internet-il/articles-and-research/magazine/online-public-sphere-and-alternative-political>
- **נטיקה- (שקופית 18-19)**
- היא אתיקה ברשת האינטרנט היוצרת כללי נימוס ונורמות התנהגותיות שהפכו חלק אינטגרלי מתרבות האינטרנט, ומשמשים לצורך תקשורת נכונה וחיובית באינטרנט. נטיקה היא התשובה לשאלה מהן אמות המידה להתנהגות במרחב האינטרנטי.

-
- אמנם אין כללי נימוס אחידים, מוכתבים או כאלה הנאכפים באינטרנט באופן כללי, אולם מי שגולש באינטרנט מחויב לכללי נימוס מקובלים אוניברסליים, המשמשים לו לגלישה בטוחה באינטרנט ולתקשורת נכונה עם משתמשים אחרים. ישנם אתרי אינטרנט המכתיבים כללי נימוס להתנהגות בתוך האתר עצמו, ומשתמשים עלולים להיחסם מגלישה לאתר על הפרת כללים אלה. סמלי ההבעה, הנפוצים בשפת האינטרנט ומורכבים מצירופי תווים, נחשבים ככללי נימוס ייחודיים לאינטרנט, ומשמשים להבעת רגשות.

-
- אתיקה ברשת באינטרנט אף מגדירה מהם טוב ורע ברשת האינטרנט, עשיית טוב באמצעות רשת האינטרנט, והימנעות מרע באמצעות רשת האינטרנט.

למשל- בהגדרת אופן התגובה הראוי בכתובת טוקבק לכתבה

משימת צפייה ויישום שקופית 20- המטרה לזהות את מרכיבי המרחב הציבורי החדש בקטע הצפיה של מחאה ברשת.